

Projekt jako wzór przemysłowy cz. 1

dr Aleksandra Nowak-Gruca

Dobry wzór przemysłowy może być najistotniejszym atutem decydującym o atrakcyjności i sprzedaży wyrobu. Ochrona wzoru przemysłowego powinna stanowić pierwszoplanowy element strategii marketingowej każdego projektanta lub producenta.

Wzory przemysłowe dotyczą ozdobnych czy estetycznych elementów produktu, decydują o tym, czy produkt podoba się klientom. Dobry wzór przemysłowy może być najistotniejszym atutem decydującym o atrakcyjności i sprzedaży wyrobu, bo to dzięki wzornictwu produkt staje się lepiej rozpoznawalny, zyskuje na atrakcyjności i wśród nabywców staje się "pożądany". Podkreśla się zatem, że ochrona wzoru przemysłowego powinna stanowić pierwszoplanowy element strategii marketingowej każdego projektanta lub producenta.

Pojęcie wzoru przemysłowego

Istnieje wiele definicji wzornictwa, tak różnych, jak różne są sposoby jego postrzegania. Na dzień dzisiejszy na pewno można stwierdzić, że wzornictwo przemysłowe jest specyficzną dziedziną, która łączy sztukę z techniką, ekonomią, modą, ale także ergonomią i ekologią.

W świetle prawa wzorem przemysłowym jest nowa i posiadająca indywidualny charakter postać wytworu lub jego części, nadana mu w szczególności przez cechy linii, konturów, kształtów, kolorystykę, strukturę lub materiał wytworu oraz przez jego ornamentację.

Wytworem jest zaś każdy przedmiot wytworzony w sposób przemysłowy lub rzemieślniczy, obejmujący w szczególności opakowanie, symbole graficzne oraz kroje pisma typograficznego, z wyłączeniem programów komputerowych (np. kształt naczynia, meble, glazura, itp.).

Za wytwór uważa się także:

- przedmiot składający się z wielu wymienialnych części składowych, umożliwiających jego rozłożenie i ponowne złożenie (wytwór złożony)
- część składową, jeżeli po jej włączeniu do wytworu złożonego pozostaje widoczna w trakcie jego zwykłego używania, przez które rozumie się każde używanie, z wyłączeniem konserwacji, obsługi lub naprawy
- część składową, jeżeli może być przedmiotem samodzielnego obrotu

Wzór przemysłowy charakteryzują:

- kształt produktu,
- ornamentacja, kolorystyka, układ linii, struktura, materiał wytworu,

lub kombinacje powyższych cech.

Jako wzór przemysłowy można chronić wyłącznie wygląd zewnętrzny wytworu, nie zaś sam produkt. Cechy techniczne lub użytkowe wytworu, w którym wzór przemysłowy jest zawarty lub zastosowany, nie będą miały żadnego wpływu na zdolność rejestracyjną projektu i nie będą objęte ochroną.

Kiedy projekt może być wzorem przemysłowym?

Wygląd zewnętrzny projektu może być chroniony jako wzór przemysłowy jeżeli będzie nowy i będzie posiadał indywidualny charakter. **Nowość** i **indywidualny charakter** to przesłanki rejestracyjne wzoru przemysłowego.

• Nowość

Wzór przemysłowy uważa się za nowy, jeżeli przed datą, według której oznacza się pierwszeństwo do uzyskania prawa z rejestracji, identyczny wzór nie został udostępniony publicznie przez stosowanie, wystawienie lub ujawnienie w inny sposób. Warto pamiętać, że wzór uważa się za identyczny z udostępnionym publicznie także wówczas, gdy różni się od niego jedynie nieistotnymi szczegółami. Wzoru nie uważa się za udostępniony publicznie, jeżeli nie mógł dotrzeć do wiadomości osób zajmujących się zawodowo dziedziną, której wzór dotyczy.

Wzór, który został publicznie udostępniony, na przykład poprzez umieszczenie w katalogu przedsiębiorstwa, nie może być uważany za nowy. Staje się on domeną publiczną i nie może być już chroniony, chyba, że prawo krajowe dopuszcza tzw. ulgę w nowości.

Ulgą w nowości to wynikająca z prawa możliwość uzyskania ochrony, mimo iż produkty zawierające dany wzór zostały wprowadzone do obrotu, wystawione na targach lub wystawach, czy opublikowane w katalogu danego przedsiębiorstwa jeszcze przed dokonaniem zgłoszenia.

W Polsce możliwa jest rejestracja wzoru nawet jeżeli został on udostępniony publicznie w okresie dwunastu miesięcy poprzedzających dokonanie zgłoszenia.

• Oryginalność

Wzór przemysłowy odznacza się indywidualnym charakterem, jeżeli ogólne wrażenie, jakie wywołuje na zorientowanym użytkowniku, różni się od ogólnego wrażenia wywołanego na nim przez wzór publicznie udostępniony przed datą, według której oznacza się pierwszeństwo. Przy ocenie indywidualnego charakteru wzoru przemysłowego bierze się pod uwagę zakres swobody twórczej przy opracowywaniu wzoru.

Kiedy projekt nie będzie chroniony jako wzór przemysłowy?

Praw z rejestracji nie udziela się na wzory przemysłowe, których wykorzystywanie byłoby sprzeczne z porządkiem publicznym lub dobrymi obyczajami, przy czym korzystania z wzoru przemysłowego nie uważa się za sprzeczne z porządkiem publicznym tylko dlatego, że jest zabronione przez prawo.

Praw z rejestracji nie udziela się również na wzory przemysłowe zawierające oznaczenia takie jak:

- nazwa lub skrót nazwy Rzeczypospolitej Polskiej bądź jej symbole (godło, barwy lub hymn)
- nazwy lub herby polskich województw, miast lub miejscowości,
- znaków sił zbrojnych, organizacji paramilitarnych lub sił porządkowych
- reprodukcji polskich orderów, odznaczeń lub odznak honorowych
- odznak lub oznak wojskowych bądź innych oficjalnych lub powszechnie używanych odznaczeń i odznak

Projekt nie może też zawierać skrótów nazw, bądź symboli (herby, flagi, godła) obcych państw, organizacji międzynarodowych, chyba że zgłaszający wykaże się zezwoleniem właściwego organu, które uprawnia go do używania takich oznaczeń w obrocie. Ochrona nie zostanie udzielona także dla wzoru, który zawiera urzędowo uznane oznaczenia przyjęte do stosowania w obrocie, w szczególności znaki bezpieczeństwa, znaki jakości lub cechy legalizacji, w zakresie, w jakim mogłoby to wprowadzić odbiorców w błąd, co do charakteru takich oznaczeń, o ile zgłaszający nie wykaże, że jest uprawniony do ich używania.

Nie pożądane też jest wykorzystywanie elementów będących symbolami, w szczególności o charakterze religijnym, patriotycznym lub kulturowym, których używanie obrażałoby uczucia religijne, patriotyczne lub tradycję narodową.

Przykłady wzorów przemysłowych...

Jako wzory przemysłowe mogą być chronione przeróżne produkty np. biżuteria, zegarki, zabawki, meble, sprzęty gospodarstwa domowego, urządzenia elektryczne, elektroniczne, samochody i ich części, wyroby tekstylne, sprzęt

sportowy, ale także urządzenia techniczne czy przyrządy medyczne.

Co to jest prawo z rejestracji ?

Wzór przemysłowy chroniony jest **prawem z rejestracji**.

Przez uzyskanie prawa z rejestracji nabywa się prawo wyłącznego używania wzoru przemysłowego w sposób zarobkowy lub zawodowy na całym obszarze kraju, w którym udzielono ochrony.

Prawo z rejestracji wzoru przemysłowego obejmuje każdy wzór, który na zorientowanym użytkowniku nie wywołuje odmiennego ogólnego wrażenia, przy czym prawo z rejestracji wzoru przemysłowego ogranicza się do wytworów tego rodzaju, dla których nastąpiło zgłoszenie.

Uprawniony ze wzoru przemysłowego może zakazać osobom trzecim wytwarzania, oferowania, wprowadzania do obrotu, importu, eksportu lub używania wytworu, w którym wzór jest zawarty bądź zastosowany, lub składowania takiego wytworu dla takich celów.

Polski Urząd Patentowy wydaje **świadectwo rejestracji**.

Czas ochrony wzoru przemysłowego wynosi maksymalnie 25 lat, podzielonych na 5-letnie okresy, za które należy uiszczać opłatę. My decydujemy, jak długo chcemy chronić nasz wzór, a to oczywiście zależy przede wszystkim od jego rynkowego sukcesu.